

ZAHTEVI ZA MIROVNE PREGOVORE U MAKEDONIJI

Author: IWPR

Izgleda da su makedonske vlasti spremne da razmotre ključne političke zahteve Albanaca

Makedonske snage bezbednosti bore se sa albanskim ekstremistima na severu zemlje, nakon što su ih primorali da se povuku sa brda u okolini Tetova.

Vojska je pocela vojnu ofanzivu 28. marta u predelu u kome se nalaze sela Gracane, Brest, Malino Malo i Grosine. Zbog te vojne akcije, opozicione albanske partije jos jednom su suspendovale ucestvovanje u radu parlamenta.

I dok jos uvek nema znakova da ce borbe uskoro biti okoncane, hitno je potrebno da se održe formalni pregovori izmedju makedonskih i albanskih predstavnika. Pritisak medjunarodne zajednice da do ovih pregovora i dodje raste iz dana u dan.

Strahuje se da bi ekstremisti ojacali ukoliko se s pregovorima bude u odugovlacilo u nedogled.

Arben Xhaferi, lider Demokratske partije Albanaca, DPA, koja ucestvuje u vladajucoj koaliciji, izjavio je 27.marta da mu je ostalo jos mesec dana da uveri svoje birace da se albanski zahtevi mogu ostvariti na demokratski i politicki nacin. Stampa objavljuje nagadjanja da bi Javier Solana ministar EU za spoljnu politiku i bezbednost mogao biti jedan od medijatora u pregovorima izmedju dve zajednice.

Novine na makedonskom jeziku nisu pozitivno ocenile moguće imenovanje Solane, jer kako tvrde, njegov zahtev za izmenu makedonskog ustava cini ga pristrasnim.

Ukoliko uopste bude doslo do pregovora, u njima ce se verovatno raspravljati o cetiri kljucna pitanja. Osnovni zahtev Albanaca je da se njihov status unapredi od etnicke manjine do konstitutivnog naroda. Oni kazu da u njihovom sadasnjem statusu lezi koren diskriminacije prema njihovoj zajednici.

Albanaci vec duze vreme osporavaju popis iz 1994.godine prema kome oni cine 23 odsto stanovnistva. Neki medjunarodni posmatraci ocekuju da bi na sledecem popisu zakazanom za maj ove godine ova cifra mogla biti uvecana za deset odsto, sto bi jos vise ojacalo zahteve ove zajednice.

Pored toga, i medjunarodni zvanicnici zahtevaju izmenu ustava. Oni bi vise voleli da definisu Makedoniju kao demokratsku, pluralisticku drzavu, koja se bazira na gradjanskom pravu, sto upotrebu termina kao sto su etnicitet i nacija cini nepotrebnom.

Drugi zahtev Albanaca je da njihov jezik postane sluzbeni, sto nailazi na neodobravanje mnogih Makedonaca. Za sada, postoji mogucnost da albanski jezik mozda dobije taj status, ali samo u opstinama u kojima Albanci cine vecinu stanovnistva.

Treci zahtev Albanaca tice se autonomije. Oni zelevu vlast u opstinama u kojima cine vecinu, veci udeo u podeli poreza i sprovođenju odluka.

Izgleda da Makedonci zele da udovolje ovom zahtevu i u tom smislu ocekuju se izmene zakona. Parlament razmatra mogucnost revizije zakona o lokalnoj samoupravi.

Nacrt ovog zakona, koji podrzava Vece Evrope, pruza izgleda za vecu decentralizaciju vlasti i nezavisno upravljanje budzetom na nivou opstina.

"Moramo pronaci nacin decentralizovanja vlasti vlade kako bi se ojacala lokalna samouprava", izjavio je nedavno predsednik Trajkovski.

Cetvrti zahev Albanaca je da clanovi njihove zajednice budu bolje zastupljeni u drzavnim institucijama.

U tom smislu doslo je do izvesnog napretka. Albanci su 1993.godine cinili tek tri procenta zaposlenih u javnom sektoru. Primenjivanjem raznih reformi i putem kvote pozitivne diskriminacije, ova brojka skocila je na deset odsto.

Relativno mala zastupljenost Albanaca u javnom sektoru nije samo posledica diskriminacije, vec i neadekvatnih kvalifikacija albanskih kandidata. Ocekuje se da ce se u toku pregovora diskutovati o tome da drzava omoguci profesionalnu obuku za albansku zajednicu.

Sva cetiri zaheva odnose se na izjednacavanje prava Albanaca i Makedonaca i vecoj zastupljenosti Albanaca na rukovodecim mestima na svim nivoima drustva.

Znacajna podrška ovim zahtevima odigrace kljucnu ulogu u daljem sprecavanju sukoba, narocito ako do pregovora dodje sto ranije, pre nego sto nastupi jos veca polarizacija ove dve zajednice.

Posto u Makedoniji vlada politicka nestabilnost, bice veoma vazno da sve demokratski izabrane partije ucestvuju u pregovorima kako bi se obezbedila dugorocna podrška odlukama do kojih se bude doslo.

Karina Johansen je istrazivac politickih nauka iz Skoplja

Location: Macedonia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/zahtevi-za-mirovne-pregovore-u-makedoniji>